

A kesztyű

Megkértem Pribilla Ottiliát, mesélte T. Olivér, aki egy szabadkai születésű, antwerpeni művészettörténész, galerista (ő állította ki Nagy József miniatúráit, ő adta ki, szerény bevezetőmmel, szép mappáját, ő állította ki Hollán mestert, valamint Sagmeister Peity Laura festményeit, ő hozta volt el Pestre, a Múcsarnokba, Luc Tuymant, a legjelentősebb belga festőt, lásd róla írt katalógusszövegemet satöbbi), megkértem Pribilla Ottiliát, meséljen nekem, többször meséltetem, mondta, ő, Pribilla Ottilia mesélt nekem például Luc Tuymansról is, azért tudtam a nagy festő kulisszái mögé kerülni (igaz, ott, hátul, a kulisszák mögött megpillantva engem, Luc megijedt kissé, majdhogynem elsikította magát, de aztán állítólag megbékélt velem, nem tudom, a dolog ugyanis bonyolultabb, mert lehetséges, Luc már megbékélt velem, meg A líofilizáló Luc Tuymans című szöveggel, viszont közben én kezdtem igazat adni neki, én kezdtem ijedezni magamtól, megijedtem saját árnyékomtól, én kezdtem kételkedni szövegemet illetően), megkértem tehát Pribilla Ottiliát, meséljen nekem: az antwerpeni kesztyűpiacról. A kesztyűpiacról, amelyet W. G. Sebald emleget *Austerlitz* című regényében. Sőt még azt is jeleztem félénken Pribilla Ottiliának, ha netán a kesztyűpiacot illetően megkérdezné Luc Tuymant, de persze úgy, ne mondja meg, hogy már megint én kérdezősködöm, mit mond neki, mond-e neki egyáltalán valamit az, hogy: antwerpeni kesztyűpiac? Ugyanis W. G. Sebald is éppen csak megemlíti. Egyszer-kétszer, nem számoltam, de háromnál biztosan nem többször.

A regény mesélője és főhőse, Austerlitz, ha nem egy sétateraszon üldögél például, akkor a kesztyűpiacon lévő bisztróban. Ennyi. De az már első olvasáskor feltűnt nekem, magáról a piacról, a kesztyűpiacról írónk egyszer sem mond egy szót sem. De számomra, ennek ellenére, vagy talán éppen ezért, W. G. Sebald különös visszafogottsága miatt, mert még annyit sem mond a felelegetett piacról, mint egy bédekker, regényét olvasva észrevétlenül elkezdett létezni, elkezdtek mutatkozni fájdalomvonalai, sőt azóta valamiféleképp elkezdett működni is, működni metafizikája, hogy csak a sebaldi kategóriákkal éljek. Igen, az a piac. Ahogy az a két alak ül ott. Mozdulatlan. A kesztyűpiacon. Igen, az a kép valahogy nekem bemozdult... Olvassuk csak el W. G. Sebald egyik ilyen, a kesztyűpiacot megemlítő passzusát.

A pályaudvarok architektúrájának tanulmányozása közben, mondta, amikor késő délután a sétálásban már elfáradva egy bisztróban üldögéltünk a kesztyűpiacon, sosem képes kivenni fejéből a búcsú gyötrelmének és az idegentől való félelemnek a gondolatát, jóllehet az ilyesminek az építés történetéhez semmi köze nincs. Persze nemegyszer épp legnagyobb szabású terveink árulkodnak legjobban elbizonytalanodásunk fokáról. Így például az erődépítéssel, amelyre Antwerpen szolgáltatja az egyik legkitűnőbb példát... (Blaschik Éva fordítása)

Az olvasónak az az érzése, a kesztyűpiac valami meghitt, biztos hely, maga az intimitás, a borzalom, a fájdalom fölé tornyosuló monumentális kulisszái között, amelyeket hőseink megszállottan tanulmányoznak. És akkor közben észrevétlenül kérdések kezdenek felmerülni bennünk a kesztyűt mint olyat, illetve hát konkrétan a belga kesztyűt, a belga kesztyűgyártást, az antwerpeni kesztyűpiacot – magát az intimitást, sőt esetemben, mondta T. Olivér, a szemérmert illetően...

Ha egészen pontos szeretnék lenni: a belga kesztyű mint olyan valamiféleképpen kezemre húzódott; erekkel mindinkább mintázott, befont kézfejemet nézgetve, mint kiszáradt vízrendszert, tenyerem kusza életvonalait silabizálva, csuklómat, az áttetsző, üveges bőrt simogatva olykor, azt kérdezem, ez lenne hát az a bizonyos belga kesztyű?! Valahogy úgy kezdtem viszonyulni hozzá, a belga, az antwerpeni kesztyűhöz, jóllehet az antwerpeni kesztyűről szinte semmit sem sikerült megtudnom, mint például a spanyol csizmához vagy a brüsszeli csipkéhez, amelyről, igaz, W. G. Sebald szintén csak elvéve ejt szót, sosem is feledkezik rajta, sosem is szól a fájdalom szálairól (brabanti lenfonál), sosem is a brüsszeli csipke metafizikájáról, pedig az érdekelne tulajdonképpen leginkább, mondjuk, egy terjedelmes W. G. Sebald-regény a brüsszeli csipkéről mint olyanról, a nagy vasútállomásokon, még nagyobb erődtítményekben félek, le se szálllok, be se megyek, én már Baudelaire-nél elolvastam mindent róluk, igaz W. G. Sebald Baudelaire-ről, az ő Brüsszeléről sem tesz említést, a brüsszeli csipkéről viszont már vannak némi ismereteim (különben engem öt-hat fajta csipke érdekel, öt-hat fajta csipkével kapcsolatban végeztem kutatásokat az életem folyamán, költői, semmis, úgynevezett eredmény nélküli kutatásokat: a halasi, az idriai, a hvari, a szabadkai, a spanyol fekete és hát a brüsszeli – mondanom sem kell, az Európai Unió válsága, a migráns-kérdés, a brüsszeli csipkét helyezte csipkekutatásaim centrumába, lökte éles, szinte elviselhetetlenül éles megvilágításba, sőt talán azt is mondhatnám, a szabadkai csipkegyár privatizálása – 1 euróért való megvétele – körüli próbálkozásaim, a csipkegyártás, -verés – a brüsszeli csipkét nem verik, vetélik, varrják, manapság pedig a Bobbinet-géppel előállított túll képezi hálóját –, tiszta költészet módszerével való újraindítása a szabadkai Népszínházban, azért éppen ott, mert a színház lebontása után a Csipkegyárba helyezték a színház lerakatát, könyvtárát, tehát amikor azt mondom, szabadkai Népszínház, akkor Csipkegyárat is mondok ugyanakkor, tehát a szabadkai Csipkegyár sem teljesen független Belgiumtól, Brüsszeltől és főleg nem Baudelaire-től...

Ha nem kezemen vélem felismerni a belga, az antwerpeni kesztyűt, akkor valamelyik helyi antikváriumban, netán valamelyik nagyobb múzeumban, egyszer csak egy keskeny – Kosztolányi él legszebben a keskeny jelzővel a magyar irodalomban, mondván például azt, hogy: keskeny kurva –, egy kis, keskenyen meghajló kesztyű mutatkozik nekem, hirtelen lefékezek mellette, soká álldogálok ott, majd megkérem az antikváriust, a teremőrt, a múzeum elöljáróit, vegyék ki nekem a kis, keskeny, újhald-finom kesztyűt, megérinthessem, mutató- avagy legalább kisujjamat beledughassam belsejébe, beléje csak annyira, megemelhessem, hogy beleshessek a csukló magasságában lévő lila, avagy arany pecsétre... Igen, csak annyira, megérezhessem abszolút puha belsejét – hiszen kevés dologba fektettek annyi energiát, mint a kesztyűbőr puhításába, finomításába, festésébe.

A kesztyűgyártáshoz való timsós bőrök, bárány- és kecskebőrök, festésénél célszerű, ha őket festés előtt körülbelül negyedévig raktáron tartják. A festést a bőrben levő fölösleges timsó eltávolítására irányuló művelet előzi meg. Ezt a kimosást 30 fokos meleg vízzel végzik; a bőröket ugyanis hordókban lábbal tapossák vagy ványoló kockákban megforgatják. Ezután újból tojásból, konyhasóból és vízből álló keveréket készítenek, melyeket a bőrökbe bedolgoznak. A bőr ebben a keverékben addig marad, míg meg nem festik. A festésnél használandó eljárás természetesen a festék vagy festőanyag természetével változik. Festőanyagul akármilyen természetes vagy mesterségesen készített organikus (kátrány-) festék szolgálhat. Úgy látszik azonban, hogy a glacébőrgyárakban még mindig a régi természetes, különösen a fafestékekhez ragaszkodnak...

S mint T. Olivér nemegyszer hangsúlyozta Regény Misuéknak, ez a tömérdék befektetett energia nem veszhet el.

Amikor azt mondtam, élni, működni kezdett az a piac, az antwerpeni kesztyűpiac, valójában arra gondoltam, hogy valami furcsa behelyettesítéseknek köszönve más, félimaginárius piacok kezdtek élni, működni, sorjázva zsidongni helyette.

Először is egy velencei piac kis zuga, *szukja*, majd a berlini Fehrbelliner nevű bolhapiac, nagy, platánfák között lévő sörkertjével, az Arany János utca végén, Ostorka (Vastorok etc.) alatt lévő kispiaci vásár, a moholi szüccsel a főszerepben, valamint persze a szabadkai kisállatpiac bolhás bordúrjével, illetve hát a Felsőmalom utca és a Búza tér közé rejtett pécsi Kispiac, a Tettye-pataki gabonalmalmok, papírmalmok és puskapormalmok között működő tímárság élénkült meg, hiszen maga a pécsi Várostarténeti Múzeum éppen a Kispiac melletti Tímárházban foglal helyet... Mi pedig Jutkával, amikor is a leendő Kulturális Főváros ösztöndíjasa voltam, éppen a Felsőmalom utcában laktunk; éjszaka olykor hallani véltem a Tettye-patak hús vizét, sőt úgy éreztem, kezem-lábam belelóg a Tettye-patak vizébe, és immár, akárha tenyérjósok, török tímárok dolgoztak volna rajta...

Valójában az örült molnár is Pécsen került újra, és immár véglegesen, a szótáramba, lévén hogy kezdtem belegabalyodni, a szó szoros értelmében felörlődni azokban a malmokban, ugyanis amikor már valamennyire abszolváltam a gabona- és a papírmalmokat, beáztattam például mind a vulkánfíberben, iratmegőrzőkben odaszállított P. mint Pécs vonatkozású jegyzeteimet, egyszer csak elkezdtek forogni, örölni a puskapormalmok. Valójában akkor kezdtem mondogatni, az örült molnárt is örölik...

Ami viszont azt a velencei piacot illeti, mondta, akárha kiszabadulva a puskapormalmok közül, nagyot fordítva meséjén T. Olivér, hogy valahol az elején kezdjem, lám, el se kezdtem, máris alliterálni kezd a szöveg, az a velencei piac úgy merült fel, hogy egyik velencei utunkra való indulás előtt, átmentünk, mi úgy mondtuk, átugrottunk, ide a szomszéd Bartók (egykor Levendula) utcába, elbúcsúzni idős formatervező barátoméktól. Rokonainktól. Már szerencsés utat kívántak, búcsúzkodás közben már meg is pusziltuk egymást, amikor idős formatervező barátom hirtelen a fejéhez kapott, mutatván, kis híján elfelejtett vala-

mi fontosat, a legfontosabbat... Félrehúzott, majd váratlanul mégis hangosan, hogy mindenki hallja, vagy hát nagyothallása-nagyothallásom miatt, megkért, vegyek a feleségének, Kajkának, a Rialto alatt, a Rialto alatti piacon: egy pár kesztyűt. Jó, mondtam, persze. És már mentünk is volna az ajtó felé, amikor az idős formatervező még hozzátette: egy pár elefántbőr kesztyűt...

Megszoktam már hasonló váratlan, gesztusszerű, gyakran bombasztikus kijelentéseit, valamint, ahogy jeleztem, voltak már némi semmis, úgynevezett eredmény nélküli kutatásaim a kesztyűt mint olyat illetően is, de most kissé mégis meghökkentem. Mondtam, jó, jó, és még ott, náluk, a szeme előtt, beírtam noteszembe az általa diktált adatokat: a Rialto tövében egy pár elefántbőr kesztyűt venni Kajkának... Kajka, Jutka feleségem unokatestvére, én úgy szoktam mondani, bunyevác rokona. Idős formatervező barátunk asszisztálásával gyorsan össze is mérték, szép volt, ahogy összemérték, egymáshoz szorították tenyerüket. Azonnal láttuk, egyforma kezük van. Álltak ott a nappali konyharészeben, összeszorított tenyérrel... Milyen különös is ez, révedezett el T. Olivér, tele ilyenolyan izgalommal, Velencébe való indulásotok előtti pillanatokban egyszer csak Jutka és Kajka összeteszik, összemérik, majd hogyanem összehegesztik a tenyerüket. És soká úgy maradnak... Jutkának is nyugodtan vehetsz majd egy párat, mondta idős formatervező barátunk, nyugodt lehetsz, nem létezik jobb minőségű női kesztyű azoknál a Rialto alatti elefántbőr kesztyűknél, nem az egész világon... Mint mondtam, első pillanatban meghökkentem, sőt mi több, el is pirultam idős formatervező barátom, rokonom rendelését hallva, amit persze nem mutattam, annál is inkább, mivel magam sem egészen értettem, én, aki az egzotizmusra fogadtam volt, Cendrars-ra, Michaux-ra, illetve az afrikai vadászokra, Vojnich Oszkára, Kittenbergerre, kinek formalinban őrzött középső ujjáról külön novellát írtam satöbbi, miért hökkentem meg, miért pirultam el az elefántbőr kesztyű említésekor, amikor különben, mondom, egész úgynevezett költői-irodalmi életemben éppen az ilyes dolgokat, mozzanatokot vártam, vadásztam, egész költői-irodalmi működésem dr. Brenner-Csáth, a palicsi helyiérdékű utazó és Vojnich Oszkár, a világutazó vadász közé épült volt... Talán, találgattam hazafelé menet, igaz, de facto mindössze csak egy ház választ el bennünket, jóllehet az két utcára néző, hatalmas villa, szökőkúttal etcetera, talán azért hökkentem meg, pirultam el, mert miközben noteszembe jegyeztem a rendelést, eszembe jutott valami... Sokáig őriztem volt ugyanis egy elefántfanzsőr karkötőt, amit egy szép, okos nőtől kaptam volt Pesten... Írtam is róla a *Prózák könyvében* egy kis úgynevezett prózatömböt, vagy ahogy Valéry mondja, tiszta részletet, méghozzá meglehetősen magabiztosan, meggyőződéssel lévén már akkor, az a néhány szál erős, gyémántcsillogású fanszőr majd megtalálja helyét ún. prózaművészetem egészében, megtalálja, hová is fonódjon, kötődjön be... Hazaérve idős formatervező barátomtól, előkerestem a *Prózák könyvét*, mesélte T. Olivér, aki különben saját könyveit illetően kifejezetten szemérmes... Persze idős formatervező barátomnak nem tettem említést a karkötőt illetően, folytatta, igaz, ha netán megemlítem, nincs kizárva, sikerült volna kissé megzavarni dominációját, mármint azt, hogy ő az igazán szuverén Velencét illetően, ő van igazán otthon Velencében, igaz, most éppen nem utazhat oda, 10 éve már nem is volt ott, de hiába, nekem majd az ő utasításai szerint kell mozognom, csak azt

kérdeztem tőle zavartan, miért éppen ott, a Rialto tövében? Mert csak ott, abban a lépcső alatti szukban, így mondta, árulnak olyan – elefántbőr kesztyűket. Kérdeztem, honnan tudja ezt. Azt mondta, az újabb kori balkáni háborúkig ők csak ott vásároltak női kesztyűket, azóta meg hát sehol. Gyorsan elő is kerestek egyet, amely már teljesen elpiszkolódott, elgyötrődött, ám még mindig volt benne valami megborzongató.

Félve, rezgő kézzel nyúltam érte. Zavartan meredtem rá. Még zavartabban, még jobban rezgő kézzel gyúrtem meg kissé. Dugtam kisujjam, majd pedig mutatóujjam is beléje. És egyszer csak, tudom, hihetetlen, de a szó szoros értelmében: dudaszót hallottam...

Dudálni hallottam a kesztyűt, lévén hogy most meg egyik fiatalkori versem kezdett visszhangozni, szólni belőle... Igen, a Rialto alatti piac beszögellésében, *szukjában* vásárolt meggyötört, szépen meggyötört kesztyűből dudaszó hallatszott... Fel... Immár nemcsak azt nem értem pontosan, miért is jöttem zavarba, miért is pirultam el, hanem azt se, miért is lepett meg az a dudaszó, amikor én fiatalkoromban valóban kesztyűbe dudáltam verseimet, pontosabban, azt mondtam, de az igazság az, itt most kell bevallanom, akárha csaltam, cseleztem volna, ugyanis én addig sosem is hallottam vissza azt a bizonyos dudaszót, csak mondtam, hogy én kesztyűbe dudálok, de meg voltam győződve, mások, legalábbis a számomra fontos emberek, vagy úgy is mondhatnám, akiknek van fülük, biztosan hallják azt a dudaszót, én pedig immár megértem, íme eljött az idő: pokolra kell mennem, mert más mondani, hogy pokolra kell menni, meg más az, hogy most, la, szedd a sátorfádat: el kell indulnod... a pokolra... És valóban felhangzott a versike, amely így veszi kezdetét az 1986-ban megjelent *Gyökérrágó* című kötet 23-dik oldalán:

*egy kesztyű
megérintem vigyázva megfordítom botommal
nem emberbőr
se nem valamely nemes vad bőre
bár nagyon is olyan formán gyűrődő
egy kesztyű
egy ám mégsem mondhatnám páratlannak
egy abszolút elhasznált nyirkos szattyánkesztyű
vagy véletlen alápottyantott ötsípú angyali nemiszerv*

amelyről úgy hittem, földi életem során már nem fog eszembe jutni, nem fog élém kerülni, nem fogok foglalkozni vele, nem fogom újramondani, újraszavalni, nem fogom dudaként megszólaltatni, újrahallani, jöllehet én, mint mondtam, valóban dudás akartam lenni, valóban tudatában voltam annak, pokolra kell majd mennem, csak úgy hittem, ez a pokolra menés, pokolra szállás majd maga lesz a végtelen...

Mondanom sem kell, hazaérve a *Gyökérrágó* is előkerestem. És belázasodtam. Igen, éppen úgy, akárha ifjúkoromban, ha versközébe kerültem. Szóval akkor hazaérve idős formatervező barátomtól, aki különben először alakította ki a vajdasági magyar könyvkiadás (TESTVÉRISÉG-EGYSÉG-nek hívták akkor még a FORUM elődjét) vizuális arculatát, majd megtervezte Újvidék egyik legizgalmasabb építészeti monumentumát, a Gomba nevű benzintöltő állomást a Maxim

Gorkij úton (az oroszok vették meg a benzintöltő állomást, bontották le, jó, hogy még a báni palotát is nem bontották le, azért mondom ezt, mert Újvidék másik építészeti monumentuma, a Gomba mellett a báni palota, amikor a JUKOL megvette azt a benzintöltő állomást, azt mondták, le kellett bontaniuk, ugyanis a JUKOL töltőállomásai mind egyformák, és se szó, se beszéd lebontották, és mindenki azt hitte, azt hiszi, ez így rendben van, azt a Gombát le kellett bontani, jöllehet nem volt rendben, nincs rendben, nem kellett, nem lett volna szabad lebontani, vissza kell állítani, meg kell állítani mindent, mert a Gomba lebontatott, riadó, riadó, a Gomba lebontatott), s a háború kitörésekor velük együtt költöztünk volt Palicsra...

Sokáig kutáskodtam volt akkor a velencei piacok és kesztyűk között, annál is inkább, mivel éppen akkortájt kaptam meg a *Mediterrán breviárium* szerzőjétől, Predrag Matvejević-től szép, kis Velence-könyvét, a *Másik Velencét*, épp nagy levelezésben álltam vele; senki sem dicsérte úgy könyvét, amely egy szál, a falak réseiből kinövő fűre, növénykére (amely tán éppen az isztriai kövekkel került Velencébe) épül, senki sem dicsérte úgy, mint én, írta Predrag. Sőt akkor ott, a Rialto alatt egy pillanatban arra is gondoltam, végre itt az idő, itt az alkalom – újra felbukkant a téma, megírom a *Levél arról hogyan tanítani a vajdasági irodalmat Velencében* című versem második részét...

Mondanom sem kell, mindennap vissza-visszatértünk oda a Rialto alá, vissza a kesztyűk kis, sötét, misztikus szukjába, noha már sejtettük, sosem is fogunk elefántbőr kesztyűt találni, amikor már elhatároztuk, felhagyunk a kereséssel, egy öreg kesztyűárus zsúfolt boltjában ismét elpirultam, ugyanis az árus bizalmasan közölte velem, fiatalember, én még emlékszem azokra a kesztyűkre, noha gyakran évekig senki sem kereste őket, azok a kesztyűk ugyanis az elefánt lágyéból készültek. De facto: elefántvartyulából...

Minden bizonytal, a kis öreg kesztyűkészítő közlésének köszönve, már ott Velencében felírtam a vers, *Levél arról hogyan tanítani a vajdasági irodalmat Velencében*, második részének lehetséges első négy sorát:

*verejtékező ujjaim között
a rialto alatti piac sötét zugában
egy elefántvartyulából készült
női kesztyűt szorongattam volt éppen...*

Pribilla Ottilia örül, hogy érdeklődöm, jöllehet, mint nővére újságolja, közben már átköltözött Brüsszelbe, épp meszeli új lakását, mondja. Üzentem neki, miért nem kérte meg Luc Tuymant, segítsen neki az új, brüsszeli kégli kipingálásában.

Szóval észrevétlen, magam számára is észrevétlen, a pécsi kesztyűgyártás múltjával, annak, mint az egyik rövidke cikk címe mondja, gyökereivel kezdtem foglalkozni, mind jobban belefolytam a lassan újrainduló termelésbe. Ugyanis a minap már a gyár egyik fantáziadús ifjú menedzserétől is kaptam egy levelet. Arról írt, hogy teljesen véletlenül, a fiatal pécsi irodalmárok társaságában, az én kesztyűkutatásaimról hallott volt egy félig-meddig vicces beszélgetést, meg arról is, hogy gyárat kezdtem privatizálni, valami tiszta, valamint valami nyerskölté-

szeti módszerekkel, s hogy egy időben a pécsi kesztyűgyár körül is serteperéltem, igaz, azt nem sikerült megértenie, hogy az a módszer, a gyárak privatizálása és a gyártás beindítása a tiszta költészet módszerével hogyan is festene, viszont néhány dolog mégis szeget ütött a fejében. Az az elefántbórból – elefántvartyulából készült kesztyű például, sőt még azt az elefántfanzőrből font karkötőt is megjegyezte, lévén hogy felesége éppen most indított be egy szeméremékszerekkel foglalkozó stúdiót a Király utcában, ergo talán elefántfanzőr kar- és bokaperecetet, sőt elefántfanzőr szeméremékszereket is piacra dobhatna... Csak egy kérése lenne, írta a fiatal pécsi menedzser, bocsássam rendelkezésükre egy rövidke időre azt az elefántvartyulából készült elhasznált palicsi-velencei-Rialto alatti kesztyűt, valamint azt az elefántfanzőrből sodort karperecetet, nagyon hálásak lennének, akár fizetni is tudnának valamit, meg hát a kesztyűkből is kapnánk majd egy-egy párat, meg persze karperecetet is, sőt akár elefántfanzőr szeméremékszert is ingyen befűznének nekem, ugyanis közben arról értesült, az elefántfanzőr bizonyos gyógyhatással bír a potenciát, prosztatát illetően... Már azt hittem, vége a levélnek, amikor még utánabiggyesztett egy post scriptumot. Ifjú költőbarátaitól hallotta azt is, írta, hogy én sokra tartom az egykori Jugoszlávia gyáraiban kialakult öngazgatás gyakorlatát, akármilyen szerények is voltak eredményei, a gyárakat illetően mégis az volt a legtöbb, lévén hogy például minden gyárnak volt egy nyaralója az Adrián... Kérné, röviden foglaljam össze a dolog lényegét, ugyanis ők hajlandóak lennének ezzel az öngazgatásnak nevezett valamivel tovább kísérletezni a megújuló pécsi kesztyűgyárban... A dolog, az elefánt vonatkozású kesztyű- és karkötőgyártás elakadt, de nagy öröömre, a pécsi kesztyűgyártás akárha virágzásnak indult volna...

És ami szintén nem mellékes, van már egy külön rész a *Szeméremékszerek* című prózakönyv iratmegőrzőjében, amely most, W. G. Sebald imaginárius antwerpeni kesztyűpiacának felemlegetésével hirtelen felértékelődött, fel fájdalma, fel metafizikája, fel meghittsége, intimitása, legalábbis annyira, hogy ide is átemeljem. Máris hozom az emelődarut, az anyagmozgató targoncát.

Jonathán jegyezte meg, nem lehetett eldönteni, meséli, avagy olvassa-e T. Olivér a kispiazi történetet. Valamint olykor azt sem lehetett eldönteni, melyik Kispiachról van szó, az észak-bácskai kisvárosról, Kispiachról, avagy éppen a megszűnő pécsi Kispiachról...

Pécsi házunk, már is így nevezzük, akárha már is otthon lennénk, pécsi házunk udvarából a Felsőmalom utcai piacra látni. Ami egy belső piac, jöllehet a nagy búzapiacon, a Búza téren innen. Jutka már első nap leugrott, vesz valamit reggelire, de éppen zárva volt. Nem értettem, milyen piac az, amely reggel nyolckor zárva van. De aztán véletlen olvastunk róla egy cikket a *Dunántúli Napló*ban, mégpedig éppen Méhes Károly barátom, a kitűnő író (igazán szeretem regényeit, máskor majd mesélek róluk) tollából, akinek köszönve tulajdonképpen nevem a meghívottak listájára került, akinek köszönve Pécssett tartózkodunk éppen... Bertók László barátom pedig éppen azokban a napokban mutatta, hol lakik, a Király utcán, a Művészházban, egészen közel a Felsőmalom utcához, miközben,

csak úgy mellékesen azt is megemlítette, hogy onnan, a Művészházból éppen oda, mögénk, udvarunk mögé mutatva, oda kissé beljebb, mert ott van egy pince, a piacon egy pince, kérdeztem, igen, mondta, ő éppen oda jár, ugyanis abban a pincében kitűnő villányi borokat mérnek...

A piacokat, főleg persze a kis mediterrán piacokat, de hát, mint jeleztem, számomra valamiféleképpen Pécs is mediterrán város, akkor is, ha Károly, lám, azt mondja említett cikkében, nem kis dühvel, a bezárás, a megszűnés előtt álló Kispiacra, hogy balkáni sem már, nemhogy mediterrán lenne, mindig is nagyon szerettük, mindig is a piacok voltak azon helyek, amelyektől egy város leglelke felé elindultunk...

Most, Bertók szavai után, úgy gondoltuk, ha a piacot, mint ahogyan azt a *Dunántúli Napló*ban olvastuk, be is zárták, ha éppen ma, e pillanatban szűnt is meg, ha netán már tényleg nem is létezik, ama pincét még meglelhetnénk, ha például a Búza tér felől próbálkoznánk. És akkor, ha a pince meglesz, valamiféleképpen meglesz a piac, a pécsi Kispiac is, hiszen engem, mesélte T. Olivér, éppen a félimaginárius piacok foglalkoztatnak. Lásd W. G. Sebald antwerpeni kesztyűpiacát satöbbi. Úgyis kell egy kis villányi bort vinnünk haza, ajándékba, ugyanis a választásokra majd haza kell ugranunk... Mondtam, én megpróbálom. És lenyomtam a Kispiac kapujának kilincsét. És kinyílt. Megörültünk. Noha a következő pillanatban már arra gondoltunk, azért van nyitva, mert már funkció nélküli, nem a piac, nem a Kispiac kapuja, mert a Kispiac megszűnt, éppen most szűnt meg, csak valami kilinccsel ellátott rozsdás rács, amit hamarosan el is szállítanak... Nyitva találtuk tehát a kaput, és tele félsszel, ám ugyanakkor valami lassan eluralkodó izgalommal is, elindulhattunk nagy felfedező utunkra, ne mondjam, vadászatunkra, mesélte T. Olivér. Le kellene fényképezni a bezárt, üres csarnokokat, gondoltam. Bejutni valahogy, megsimogatni a száz éve szolgáló asztalokat, tezgákat... De most mégis inkább a pincelejáratot vizslattam. És akkor egy kis, bezárt, már előbb megszűnt boltsor.

SAVANYUSÁG DELIKÁT MÁNGUSZTA TURKÁLÓ, valamint egy az időben éppen megállított-becsukott, a becsukás, a megszűnés pillanatában lévő szocreál borozó, a: SZUPI BÜFÉ hívta fel magára figyelmünket. A kis, linóleummal borított helyiség közepén egy idősebb hölgy, a SZUPI BÜFÉ volt vezetője, pincérnője (tisztá kötény, zsabó, párta) állt. Tőle jobbra, a két asztalka között, ugyanis az egyikben a poharát, másikon a hamutálcáját és kávéscsészéjét tartotta, viszont egy idős úr ült minőségi angol turkajakóban, majdhogynem hetyke pepita kalappal fején, szakállasan, sovány, nagyon sovány lábait valami izgalmas, majdhogynem kecses szögben átdobva egymáson, igen, e kecsesség a cigaretta és a kávéscsésze tartásával, illetve az említett zakóval és pepita kalappal korrespondált, képezett egészet... Hirtelen, illetve hát éppen hogy nem hirtelen, hiszen már évek, hónapok, hetek óta rebesgették, megállt a levegő. Az embernek az volt az érzése, fényképet lát. Biccentettem az öregúr, a SZUPI BÜFÉ utolsólegutolsó vendége felé.

Hirtelen arra gondoltam, felszaladok a Tímárházban lévő Városi Múzeumba, megkeresem az egyik immár ismerősömnnek mondható, kedves helytörténész hölgyet, szólok neki, itt lenn, akárha kész kiállítási tárgy, kiállítási komplexum, éppen csak át kellene vinni, át a komplett piaci borozóval, a SZUPI BÜFÉ-vel, az

utolsó vendéget, aki majd távozása előtt, jöllehet ő nem távozik, még majd vesz egy sárgarépát, meg noha már nincs kölcsöne, három liter villányit – a szabadkai kisállatpiac csehója, a SARAJKA törzsvendége, EXPRESS GÉZA hazajáró szelleme is csak egy sárgarépáért megy be a piac zöld sávjára, csak egy sárgarépát vesz az ebédhez, amit már fel is tett, igen, fel is tett, csak hát még nem gyújtott alá, és így van még időbőven meginni az aperitifet... Elmagyarázni a helytörténésznőnek, így komplett vigye fel, a semmis borozót, a semmis borozó bérlőjét, pincérnőjét, kötényestől, zsabóستól, pártástól, illetve az utolsó vendéget, akik persze majd hazajárhatnak olykor, ha éppen lesz kedvük, akár az egész Kispiacot is felvihetnék, és akkor ez lenne az első kiállított megszűnt-megszűnő szocreál, lumpen piac, mert a lumpenné lett munkásosztály, proletariátus, részben éppen e piacokra szorult, fészkelte be... Fantáziálásomból, nyelvi játékaimból, konfúz okoskodásomból kaparós, érdes hang zökkentett ki. Szerbusz, mondta az angol turkazakós, pepita kalapos úr. Szerbusz, mondtam zavartan, bizonytalanul, jó napot is motyogva ugyanakkor... Ismered, kérdezte meglepődve Jutka. Hát nem látod, kérdeztem. Mit-kit, kérdezte Jutka. Hát valóban nem látod? Nem, mondta Jutka. Nem látod, a Petri Gyuri?! Ki, kérdezte Jutka. Hát a Petri Gyuri. Megőrültél? Igaz, elmúlt már néhány év utolsó találkozásunk, meg hát temetése óta is, de relatíve még egészen jó karban van, még jóval százon (100) innen, magyarázkodtam magamnak is. Minden bizonnyal vissza kellett jönnie az utolsó kis szocreál büfé búcsúztatására. Hiszen nagy ünnep ez... Mi, kérdezte Jutka. Hát ez, mutatam körbe... Neki valóban abszolút érzeke volt az ilyesmihez, afféle védőszentje lett immár e helyeknek... Ma, illetve ha ma még nem érnek ide hozzánk, holnap bontják, mondta a hölgy, elővéve zsebkendőjét, trombitálva fújva ki az orrát, s ez a trombitászó sírását volt hivatva jelölni, kísérni, ma bontják hivatalosan, de valójában minden bizonnyal csak ma-holnap a SZUPI-t...

A pince után matatva majd még találunk egy kis bolhapiacot is. Mindössze két rövid asztalsor. Balkáni gerlek búgnak az árusok fölött – az utolsó árusok, akik már különben sem árultak semmit, pontosabban éppen hogy egzaktmód a semmit, az elkopott valóságot, a semmit mint olyant árulták, ugyanis már zabrálni sem zabráltak a szemétdombokon, kukák körül, sakktablájuk fölött balkáni gerlek, akiket már rég nem érdeklik a sakkozó árusok, de összeszoktak, szürkék-jük, a balkániszürke és a lumpenszürke teljesen összemósódott, ők is maradnak valamiféleképpen, ők is itt fogynak, kopnak el... De az egyik kibic mégis észrevett bennünket, ránk csimpaszkodott. Mit tetszenek keresni, kérdezte alázatosan ismételve. Mindent, mondtam. Tessék, mondta, itt van, tessék, minden eladó, mindent kiárúsítunk, maholnap megszűnünk létezni... Itt vagyok. Itt a cipóm, a sapkám, szipkám, itt a szaros gatyám... Ahogy Jutka kissé elmaradt tőlem, azt mondtam az előbb még a sakktablánál kibicelő árusnak, halkan, Jutka ne hallja, máris üzletelni akarok, nyélbe ütni még egy jó úgynevezett utolsó üzletet, egy jó, békebeli ráspolyt szeretnék... A kibic hirtelen feléledt, elkiáltotta magát, jöllehet a hangja sápadtabb volt, mint vártam volna, az úr egy békebeli ráspolyt keres... Pillanatok alatt tíz-hús ráspolyt, reszelőt kapkodnak össze, és máris csokrot képezve nyújtotta felém, ma fele áron megkaphatja őket. Szép, totálisan elhasznált ráspolyok, fa- és vasreszelők voltak, legszívesebben mind meg is vettem volna, mind az elkopott, abszolút elkopott ráspolyt, hiszen az egyikben fel is fedeztem,

amit immár fél évszázada keresek, Csápek bácsi egykori vörös nyelvű, abszolút elkopott ráspolyát, mert immár egyetlen rece – istenem, lehetséges ez –, egyetlen rece, egyetlen kiálló acélszemcse sem volt rajta. Gyorsan megvettem. Belső zsebembe csúsztattam.

Az egyik árustól megkérdeztük, hol a borospince. Nem értette pontosan, mi-féle pincéről beszélünk, de jobbra mutatott, ott tessenek lemenni azokon a széles lépcsőkön, s mindjárt ott lesz oldalt... Csak most értettük meg, nem pincéről, csak lépcsőkről beszélt Bertók barátom. Két széles lépcsőfok választja el ugyanis a csarnokokat és ezt a kis bolhapiacot a benti udvartól, a benti piactól, valójában a Tímárházat a Búza tértől, ahol a VOJTEK PINCÉ-be a szép, hosszú deszka ámbitus alatt be is megyünk villányi borokat vásárolni. Majd leülünk a VOJTEK elé, ugyanis ablakának vastag rácsa felhúzható, és a horganyozott pléhvel vont ablakdeszka máris söntésként kezd működni, finoman csúsznak ki rajta a decik, két decik. Mennyit adott ezért a ráspolyért, kérdezi az egyik tag, aki sasszemmel azonnal észreveszi a belső zsebemből kibökő, akárha bensőmből, szívemből, lelkemből kiálló, fényes ráspolyt. 50 forintot, mondtam. Magát is jól átvették uram, mondta. Utolsó nap, mondtam. Ha jól átvettek, akkor még él a piac szelleme, mondtam. És ha él, akkor nem kellene bezárni. Hát, mondta, minden jel szerint él, ha magából még sikerült kihúzni ezért a ráspolyért 50 forintot, és egy csuklómozdulattal kiemelte zsebemből a ráspolyt, elkezdte ráspolyozni, jöllehet ez a ráspoly már inkább valami polírozó, fényesítő szerszám, a pléhasztal szélét... Jutka nem érti, mi-féle zsebmetszés, mi-féle szemfényvesztés játszódik le a szemelőtt, mi az a hegyes fémtárgy, amit a mellkasomból az a figura kirántott, kicsin múltott, elsikítja magát... Átellenben a KOCCINTÓ-ban, amely egy komolyabb hely, éppen hogy mindenki sörözik. Egy asszony hangos vallomást tesz egy fiatalabb tagnak, lehet, végül dugás lesz a dologból. Vallomást arról, operáció előtt áll. Én meg operáció után vagyok, mondja a tag, nem tudtak elaltatni, tudtam, mondtam is nekik, hogy nem fognak tudni elaltatni. A nő tovább folytatja, akárha esküvőjéről mesélne. Minden el van intézve. Csak még a zenét kell összeállítanom, milyen számokat óhajtok hallgatni operáció közben... Egy kis lacikonyha működik szemben, helyre való terasszal, meg már a Búza térnél egy BOR nevű italdiszkont...

PÉCS LÉGSZESZGYÁR...

Fenn, a VOJTEK felett lakások találhatók, meg a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége. És egy jóval nagyobb bolhapiac. Improvizált turkával. Mire Jutka észbe kap, én már át is öltözöm, inget, nadrágot, zakót veszek, jó, hogy gatyát is nem, száz forint darabja, háromszáz forintért máris pécsi polgár lettem... Megörültél, te tényleg megörültél, mondja, amikor a kezébe adom a ráspolyt, vigyázzon rá... Ezt szerettem volna, mondtam, ezért is jöttem tulajdonképpen, pécsi polgárrá – lumpenné vedleni... Fájni kezd a meghitt udvar megszűnése. És lám, itt az udvarban még, akárha titokban, állt egy másik, nagyobb bolhapiac. Itt is többen megkérdezik, mennyit adtam a ráspolyért. Ezzel, uram, még egy légy-szart sem fog tudni ledolgozni... De én, uram, nem is akarom ledolgozni, miért is akarnám ledolgozni, én fényesíteni akarom, mármint a légy-szart, igen, uram, illetve hát, folytattam, Csápek bácsiról kezdve mesélni neki, Csápek bácsiról, apám félkezű lakatos társáról. Aki nem létező kezével is tudott dolgozni, mint ama zen

mester, aki egy kézzel tapsolt... De nemcsak ezért kerestem, vettem meg ezt a ráspolyt, igaz, ezt már nem tudtam érthetően elmesélni a tagnak, hanem azért, mert amikor sokác ügyvédbarátommal úgy határoztunk, elváltunk Szabadkától, mármint Palicsfürdő, a tag még nem hallott Palicsfürdőről, ő Harkányba jár, egyszer, az egyik szeretőjével volt Gyúdon, meg, mondta, gyerekkorában a Balatonon, elhatároztuk, folytattam, külön zászlót, címert terveztetünk, ugyanis eddig nem volt se címere, se zászlaja Palicsfürdőnek... Ami egyrészt jó, hiszen mi terveztet-hetjük meg. Persze elakadtunk a dologgal, el a tervezgetéssel, még mindig nem realizáltuk se a címert, se a zászlót, de ötletek merültek fel... Igen, akkor merült fel többek között a ráspoly is, ugyanis én, fogalmam sincs, miért, idős formatervező barátunk által ajánlott hattyú és szőlőfürt, illetve hát a víztorony helyett, minden ironia, viccelődés, ugratás nélkül, halálos komolyan, azt találtam ajánlani első összeövetelünkön, hogy a mi címerünkben, a mi zászlónkon: nyúlszar és ráspoly legyen... Minden bizonnyal akkor is már Csápek bácsi ráspolyára gondoltam... A szabadkai kisállatpiac behemót belga baknyulai után való érdeklődésem pedig arra enged következtetni, a nyúlszart illetően sem adtam föl a reményt, de ez most persze egyáltalán nem tartozik ide...

Jutka egy semmis szocreál tranzisztorra kezdett alkudni, amelyen a tévét is lehet fogni, tévét kép nélkül... Jó, mondtam, ez zseniális, ugyanis akkor végre úgy élhetek a tévével, hogy nem kellene nézmem, Jutka nyugton hagyna műsoraival, végtelen reklámjaival, gyógyszerreklámjaival, támogattam tehát az állítólag eredeti orosz gyártmányú rádió megvételét, miközben én pedig egy köteg eredeti grafikára alkudtam. Originál szocreál, mondta a tudós árus. Egyben 500, darabja 50 forint, lévén utolsó nap, fele áron megkapja... Valóban originál szocreál. Mivel nálunk egészen rövidke ideig volt szocreál, összerúgtuk a port a szovjetekkel, az absztrakt festészet lett a hivatalos, az absztrakt művészetre viszont a vermeerleonardói tökéletesség, esztéticizmus, illetve a rút ígézetében lévő Mediale hiperrealizmusa felelt. Így én valójában már csak a könyvekben, múzeumokból ismertem a valódi, hamisítatlan szocreált, meg hát azután, ahogy Magyarországra kezdtem járni, de már az is a hatvanas évek elején vette kezdetét... Azért magyarázok, mert valahogy érzékeltetni szeretném, hogyan történhetett meg, hogy itt a Felsőmalom utcai piac utolsó napján ezek a lapok ilyen elementárisan hatnak rám... Kicsit persze vacogatóan is ugyanakkor. Mert van bennük valami karkai. Ami direkt kötődik a körülöttem lévő lumpen világhoz... De még nem értettem, hogyan is van ez, hogy most meg a szocreálba költözött át a karkai dimenzió... Mindenesetre a piac is őrzött volt valamit az elmúlt fél évszázad tónusából, ami számomra egyrészt teljesen idegen és ismeretlen volt, én a bácskai, illetve tényleges balkáni-mediterrán piacokon, bazárokon nőttem fel, az én reflexeim oda kötődnek, a fagyasztott-koszlott szocreálban nem vagyok járatos...

Persze, ami e lapokat illeti, azt is azonnal hozzá kell tenni, hogy Magyarországon a képzőművészeti kultúra átlaga jóval magasabb színvonalon volt, tehát olykor még a hulladékon, szeméten is egy igen magas iskolai szintet érez a félig-meddig Balkánról érkező ember... Ezek a lapok is alig különböznek Kondor grafikáinak eljárásától, csak éppen a témájuk más egy kicsit, mint például a Dózsa-ciklus témája, valami szörnyen hideg hivatalos világ, valami hideg nyilvános jelenetek, ám itt-ott ezeken is szabadon hullanak a vonalak, mint a szalma...

Már bontani kezdik a SZUPI-t, hordják a részeit egy nagy konténerbe. Az emberek máris zabrálni kezdenek. Leginkább egy ARANYPÁVA hirdetőtáblájának anyagát vizsgálják, tiszta jó pléh, meg a vasrámát sem ette meg még teljesen a rozsdá. Egy öreg hölgyet is ott látok, ő nem zabrál, nem buherál, csak nézi, mi mindent szednek elő az emberek. Majd arról értekezik, azt magyarázza valakinek, más a rézrozsdá és a patina...

A pepita kalapos öregúr nem jött a konténerhez, kivárt, beléfagyott pózába, neki megvan a véleménye az egész rendszerről úgy általában, az egészről, az ismét csak félreinterpretált világról, ki hitte volna, a világot mindig elvették, ő nem lomtalanítja újra e szemetet, noha pontosan érzi metafizikumát... Arra gondolok, ha a helytörténeti múzeumnak ilyesmire nincs kerete, tán a PIM-be kellene telefonálnom, mesélte T. Olivér, tán a PIM egyik kihelyezett osztályává tűnhetne ez a megszűnt pécsi Kispiac, közepén a SZUPI BÜFÉ-vel, illetve Petri Gyuri hazajáró szellemével... Mert volt még egy pillanat ott a SZUPI BÜFÉ-ben, amit nem meséltem el, nem, mert féltem, elrontom, túlmesélem, avagy éppen hogy a lényegét felejttem ki belőle...

A pepita kalapos úr megitta felesét. Ott állt előtte az üres pohár. A pincérnő megcsasztizta még eggyel, búcsúzóul szépen koccintva is vele. Majd ismét ott állt Petri Gyuri előtt az üres pohár, ő meg ott körözött körülötte, mint egy beduin a sivatag száraz kútja körül, körözött majdhogynem kecses mozdulatlanságában... Nadrágja, majd zakója zsebében kotorászott, de egy-két finánción kívül semmit sem tudott felszínre hozni... Ha most nem kap még egy utolsó felest, akkor, gondolta, valóban vége lesz. Viszont az ő véleménye szerint mindezt még egyszer végig kellene gondolni, nyugodtan, egy feles mellett – mert mi lesz, ha az, ami jön, még rosszabb lesz?! Ült, már csak szemgolyója körözött, ugrált ide-oda, akárha egy kaucsukbaba szeme. És akkor hirtelen megállt a vad körözés. Petri Gyuri okos feje szinte kigyulladt. Majd ravaszksáson elmosolyodott. Lenyugodott. Egyértelmű volt, ismét sikerült megoldania a megoldhatatlan helyzetet, kicselezni a mindenséget... Kivárt. Fárasztotta a pincérnőt. Majd finom, nikotinnal cserzett, akárha itt cserzették volna kezén a bőrt a Tettye-patak török tímárai, felemelte a poharat, de nem rendelésként, csak hogy belemosolyoghasson, elégedetten belemoroghasson a világba. És morgása valami szirénénekké vált... A pincérnő kivárt. Ő úgy hitte, az úrnak már nincs lépéslehetősége. Akkor az úr, egy szinte kecses mozdulattal, az átvett vezna lábak, a cigarettát és a poharat tartó kéz kecsességével rímelő mozdulattal akárha szíve felé nyúlt volna, jóllehet nem a szíve, hanem az angol turkazakó és inge között a belső zseb felé... Szívét éppen csak súrolva, a drága selyembélésen csúsztatva ujjait, nyúlt be finoman, és a belső zsebből, mert a pincérnő is csak most kapcsolt, a zsebeiben való turkálás közben egyszer sem mozdult, nyúlt a belső zseb irányába, igaz, még mindig fennállt a veszély, infarktus fog beállni, az úr mégsem belső zsebébe nyúl, hanem a szívéhez kap, és elnyúl... De az úr nem a szívéhez kapott. Hanem, mint egy virtuóz hamiskártyás, a belső zsebben lapuló jolly jockey húzta elő, némileg az én előző jelenetemre, a ráspoly belső zsebből való kihúzására emlékeztetően... Egyértelmű, valami rendkívüli dologról, tárgyról volt szó. Jóllehet egyikünk sem tudta elképzelni, mi lehet az, ami ennyire testéhez, szívére simult.

Egy leheletnyi bézs bőrkesztyű volt. Azt mondta, akárha csak nekem, illetve hát magának mondta volna, de persze úgy, a pincérnő is hallja, a Magyar Politikai Foglyok Szövetségében járt, s ha már ott járt, gondolta, bekukkant a helytörténeti múzeumba is, hogy végre megmutassa valakinek a kis kesztyűt, nem túloz, de egy vagyont ígértek érte, lévén, hogy azonnal megállapították, az első pécsi kesztyűk egyikéről van szó... Kisujját próbálta az asztalon fekvő, újhaldként görbülő kesztyűbe dugni, bedugta, majd finoman előhúzta a kesztyűből a karcsú, akárha valóban az újhald, olyan karcsú, akárha a gyík, a béka hasa, olyan finom kézfejet, és akárha, nem is akárha, valóban megcsókolta... A pincérnő meg volt verve... Felállt. Odament az asztalhoz. Megfogta a poharat. Feles, mondta... Gyuri mutatóujjával, akárha nagyvonalúan fizetve, feléje tolta a fél kesztyűt... Tartsa meg, uram... odaát... lenn... fönt... ezért még sok felest kaphat...

Távozva, rákmód hátrálva kifelé a piacról, még két könyvet vettem a ráspoly mellé, illetve hát új pécsi szerelésemhez, öltönyömhöz. *EUROPA Briefmarken-Katalog ZUM-STEIN 1951*, alatta lila pecsét: dr. Balassa László ügyvéd mint az Ügyvédek Deák Ferencz munkaközösségének tagja, Pécs – Pálinkás Gyuri meséli, gyerekkorában ezen a piacon vett egy kis, kerek pecsétet.

Meg még egy könyvet, Faragó Jenő (keresni kellene egy *Ki kicsoda?*-kötetet, s megnézni, kicsoda is Faragó Jenő) *A P-2 páholy titkai (Licio Gelli, a bérnyilkosok, összeesküvések, panamák nagymestere)*. Tetszik a fedőlap megoldása, de nem írja, ki készítette, minden biztonnyal az eredeti olasz kiadás fedőlapjáról lehet szó, avagy egy fiatal modern művésztől, akinek még nem volt szabad kiírni a nevét, nem tudom, olvastam a könyvet, majd másnap, immár original pécsi zabráló, visszavittem az akkor már valóban nem létező piacra...